

info@premier.fed.be

Evacuatie van kinderen

Pilootdepartement: Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de
Voedselketen en Leefmilieu

Werkdocument 41

I. TOE TE PASSEN BEPALINGEN

A. Rechtsgrond

1. Internationaal recht

- a) Conventie van Genève betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd van 12 augustus 1949;
- b) Eerste Aanvullend Protocol van 8 juni 1977 bij de Conventies van Genève van 12 augustus 1949, inzake de bescherming van de slachtoffers van internationale gewapende conflicten, artikel 78.
- c) Tweede Aanvullend Protocol van 8 juni 1997 bij de Conventies van Genève van 12 augustus 1949, inzake de bescherming van de slachtoffers van niet-internationale gewapende conflicten, artikel 4 paragraaf 3 a en e .

2. Nationaal recht.

- a) Wet van 3 september 1952 houdende aanneming van de vier Conventies van Genève van 1949 (Belgisch Staatsblad van 26 september 1952).
- b) Wet van 16 april 1986 houdende aanneming van het Eerste Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 inzake bescherming van de slachtoffers van internationale gewapende conflicten (Belgisch Staatsblad van 7 november 1986).
- c) Wet van 16 april 1986 houdende aanneming van het Tweede Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 inzake bescherming van de slachtoffers van niet-internationale gewapende conflicten (Belgisch Staatsblad van 7 november 1986).

B. Analyse van de te treffen maatregelen.

1. Het internationaal humanitair recht onderstreept het precair lot van de kinderen tijdens de vijandelikheden.

De Vierde Conventie van Genève kent een verhoogde bescherming aan deze slachtoffercategorie toe (artikelen 14 lid 1, 15 lid 1, 17, 23, 24, 38 lid 5, 50, 68, 76 lid 5, 82 lid 2, 89 lid 5, 94 lid 2 en 3, 126 en 132 lid 2). Deze bepalingen werden aanzienlijk ontwikkeld en geactualiseerd door de Aanvullende Protocollen, inzonderheid met als doel dezelfde bescherming te garanderen aan de kinderen die verwickeld zijn in de niet-internationale conflicten.

2. Benevens de maatregelen, die bestemd zijn om, te allen tijde, de hereniging van de families te garanderen (positieve acties vanwege de oorlogvoerende partijen en faciliteiten voor de neutrale bemiddelaars), worden bijzondere maatregelen voorgeschreven wanneer kinderen verwickeld zijn in het fenomeen van het uiteenvallen van het gezin, en worden supplementaire verbodsbepalingen opgelegd aan de militaire eenheden, als over een evacuatie moet worden beslist waarbij kinderen betrokken zijn.
3. Met betrekking tot de identificatie:
 - a) Door de Vierde Conventie van Genève werd de noodzaak van een identificatie van de kinderen aan alle oorlogvoerende partijen in herinnering gebracht. Meer bepaald werd het dragen van een identiteitskaart door de betrokkenen vermeld als praktische maatregel (C IV - artikel 24 § 3) .
 - b) De Vierde Conventie van Genève legde eveneens, het creëren van een afzonderlijke afdeling bij elk Nationaal Informatiebureau op, die belast zou zijn met het nemen van de nodige maatregelen om kinderen, wier identiteit onzeker is (C IV artikel 50 § 4) te identificeren.
 - c) Het Eerste Aanvullend Protocol, heeft op dit gebied een concrete verplichting ingevoerd.

Ze bestaat erin voor elk kind, dat het voorwerp uitmaakt of moet uitmaken van een verplaatsing of evacuatie, een kaart op te stellen die zo volledig mogelijk de betrokkene beschrijft (P I - artikel 78 § 3).

Vergezeld van een foto, bevat dit document niet enkel de gebruikelijke identiteitsvermeldingen, maar ook al de elementen die later de terugkeer van de betrokkene bij zijn familie kunnen vergemakkelijken (bloedgroep, bijzondere kentekens, op welke datum en plaats het kind zijn land verlaten heeft of werd aangetroffen, enz...).

Deze kaart zal aan het Centraal Opsporingsbureau van het ICRK gezonden worden, waarvan de activiteit zich aldus in de eerste plaats ten voordele van de minderjarigen zal kunnen ontwikkelen.

De verplichting om het document in kwestie op te stellen en te verzenden, is niet enkel van toepassing op de overheid die overgegaan is tot de evacuatie van deze kinderen, maar ook op elke overheid van een onthaalland. Het gaat dus om een maatregel, waarmee, in voorkomend geval, de militaire bezettingsoverheden rekening moeten houden.

4. Met betrekking tot de verplaatsing of evacuatie:
- a) Het principe dat tot geen enkele evacuatie van kinderen naar het buitenland kan besloten worden, blijft geldig (P I - artikel 78 § 1). De uitzonderingen worden dan ook limitatief opgesomd.
 - b) Het kind is een onderdaan van het land dat tot de evacuatie overgaat.
Het internationaal humanitair recht regelt normalerwijze enkel de relaties tussen oorlogvoerende partijen. Het raakt niet aan de nationale soevereiniteit van elke Staat en laat aan hen dan ook de zorg over om de belangen van hun eigen onderdanen waar te nemen.
In dit geval kan een bevoegde overheid dus van mening zijn dat een kind beter beschermd zal zijn als het bijvoorbeeld opgevangen wordt in een neutraal land.
In geval van een intern conflict dienen, wanneer nodig, maatregelen te worden genomen om, zo mogelijk met toestemming van de ouders of de personen die krachtens de wet of het gebruik in de eerste plaats voor de zorg voor de desbetreffende kinderen instaan, ze tijdelijk uit het gebied waarin vijandelijkheden plaatsvinden over te brengen naar een veiliger gebied in het land, en te verzekeren dat zij worden vergezeld door voor hun veiligheid en welzijn verantwoordelijke personen.
 - c) Evacuatie omwille van gezondheids- of veiligheidsredenen.

Als er dringende redenen voor handen zijn, die de gezondheid van het kind betreffen, is de evacuatie toegelaten.

Een onontbeerlijke hospitalisatie op neutraal gebied en een evacuatie naar een vluchtzone op datzelfde grondgebied, kunnen dus door een oorlogvoerende partij verwezenlijkt worden, ten gunste van een vreemd kind, dat op zijn grondgebied verblijft.

Daarentegen kunnen de bezettingstroepen zich nooit op veiligheidsmaatregelen beroepen om tot deze handelingen met betrekking tot kinderen over te gaan. Aldus wordt elke vorm van deportatie van kinderen onvoorwaardelijk vermeden als de bezetter ten onrechte deze notie van "veiligheid" zou kunnen inroepen.

De toegelaten evacuatie blijft tijdelijk van aard. Eens het kind terug gezond is, of eens het gevaar verdwenen is, moet voorzien worden in zijn repatriëring.

5. Met betrekking tot de voorkeursbehandeling.

Het onderhoud van de kinderen en de zorgen die in het algemeen aan hen moeten worden besteed, komen voor alle vormen van bijstand aan de burgerbevolking. Eerst zal aan de noden van de kinderen inzake voeding, gezondheid, religie en op sociaal vlak moeten worden tegemoet gekomen, alvorens aan de noden van de volwassenen voldaan wordt.

De verplichting om deze opvoeding in brede zin te verzekeren blijft van kracht in geval van verplaatsing van het kind. Ze zal dus, in voorkomend geval, gelden voor een neutraal of medeoorlogvoerend onthaalland (P I - artikel 78 lid 2) .

De verplaatsing van kinderen moet beantwoorden aan de door artikel 4, paragraaf 3, e van het Tweede Aanvullende Protocol gestelde voorwaarden.

- C. Door de Staat te nemen of voor te bereiden maatregelen.
1. Oprichting van de afzonderlijke afdeling van het Nationaal Informatiebureau, belast met het nemen van de nodige identificatiemaatregelen met betrekking tot de kinderen, wier identiteit onzeker is (zie werkdocument nr 21 "Oprichting van een Nationaal Informatiebureau").
 2. Het opstellen van een kaart voor elk kind, dat het voorwerp moet uitmaken van een verplaatsing of evacuatie, en deze opzenden aan het Centraal Opsporingsbureau van het ICRK (zie eveneens de werkdocument nr 21).
 3. Het uitwerken van een reglement met betrekking tot de te nemen maatregelen in verband met de tijdelijke verplaatsing naar het buitenland omwille van gezondheids - of veiligheidsredenen van eigen onderdanen.
 4. Het uitwerken van een reglement betreffende de te nemen maatregelen in verband met de verplichting tot het verlenen van een voorkeursbehandeling.

I. BETROKKEN DEPARTEMENTEN.

- A. Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken.
- B. Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

II. BUDGETTAIRE WEERSLAG.

De budgettaire weerslag van de eventueel te nemen maatregelen is niet geschat.

III. STAND VAN ZAKEN.

- A. Bepalingen betreffende de opmaak van de kaart.

Koninklijk besluit van 10 december 1996 betreffende de identiteitsstukken en -bewijzen voor kinderen onder de twaalf jaar (*BS*, 20 dec.1996).

“Er wordt een identiteitsstuk afgegeven aan elk kind onder de twaalf jaar bij zijn eerste inschrijving in de bevolkingsregisters of in het wachtregister van een Belgische gemeente.”(art.1)

“Dit identiteitsstuk (...) wordt in een plastic zakje gestoken dat met een lint om de hals van het kind wordt gehangen. Het wordt bewaard totdat het kind de leeftijd van twaalf jaar bereikt.”(art.2)

“Op het identiteitsstuk staan de volgende gegevens: naam en voornamen, nationaliteit, geboorteplaats en -datum, gemeente, datum van afgifte alsook de vermelding van het register waarin het kind is ingeschreven”(art.4).

B. Bepalingen in geval van tijdelijke evacuatie naar het buitenland.

Koninklijk besluit van 10 december 1996 betreffende de identiteitsstukken en -bewijzen voor kinderen onder de twaalf jaar (*BS*, 20 dec.1996).

Het identiteitsstuk moet om de hals van het kind gehangen worden. Deze maatregel maakt een snelle identificatie van kinderen onder de 12 jaar mogelijk, met name tijdens hun reizen, zowel op het grondgebied van het Rijk, als daarbuiten;

Bemerking: Het model van het identiteitsstuk is eigen aan ieder land. Een internationale harmonisatie zou wenselijk zijn.

C. Bepalingen betreffende de beslissing van en de te nemen maatregelen betreffende een tijdelijke evacuatie om gezondheids- of veiligheidsredenen.

Wet van 31 december 1963 betreffende de burgerbescherming. Artikel 2 stelt dat het Koninklijk Besluit tot de te nemen maatregelen inzake de burgerbescherming bepaalt inzonderheid dat de Koning met het oog op de bescherming tegen oorlogsfeiten de inrichting kan bevelen van bijzondere plaatsen in gebouwen.

D. Bepalingen betreffende de voorkeursbehandeling.

Nihil.

E. Het is van belang dat de vereiste richtlijnen worden uitgewerkt zodat de kinderen de bijzondere behandeling kunnen genieten die aan hen verschuldigd is krachtens de bepalingen van de Conventies en Protocollen, en dit naast de algemene bescherming die de andere burgerslachtoffers eveneens genieten.

IV. VOORSTELLEN VAN BESLISSING.

Het is aangewezen dat de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, Algemene Directie Instellingen en Bevolking, de nodige werkgroepen samenstelt, in samenwerking met de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

V. LAATSTE BIJWERKING

Juni 2004

VII. DATUM VAN GOEDKEURING DOOR DE ICHR

14 september 2004

VIII. BIJLAGEN

/